Józef — od krzywdy do przebaczenia

Początki wiary i patriarchowie • Rdz 37:1–36; 45:1–15

Myśl przewodnia

Przebaczenie i pojednanie wymagają prawdy, bezpieczeństwa oraz odpowiedzialności.

Opowieść i opracowanie dla uczestnika

Rdz 37 opisuje narastającą zazdrość braci Józefa. Ich zachowanie prowadzi do poważnej krzywdy i rozłąki. Józef trafia do Egiptu, a jego ojciec zostaje oszukany i pogrążony w żałobie.

W Rdz 45 Józef spotyka braci jako człowiek posiadający znaczną władzę. Ujawnia swoją tożsamość i mówi o tym, że Bóg potrafił wyprowadzić dobro z trudnych wydarzeń. Wcześniejsze rozdziały pokazują, że relacja braci z Józefem rozwijała się stopniowo.

Powiedzenie „przebaczam” nie jest magicznym wymazaniem pamięci. Trzeba nazwać wyrządzoną krzywdę, a osoba odpowiedzialna powinna zaprzestać złych działań. Pojednanie wymaga wolności obu stron i odpowiednich warunków bezpieczeństwa.

W Rdz 42–44 Józef rozpoznaje, jak jego bracia postępują wobec siebie. Rdz 45 opisuje rozmowę i ujawnienie tożsamości. Dlatego opowieści nie warto skracać do jednego zdania: „Józef natychmiast przebaczył”. Zwróć uwagę na zmianę zachowania braci, szczególnie Judy. W relacjach domowych także potrzebne są prawda, ochrona poszkodowanego i stopniowe odbudowywanie zaufania.

Jeśli widzisz wyśmiewanie, przemoc lub niesprawiedliwość, warto reagować mądrze, prosząc o pomoc dorosłych. Nie wolno obarczać osoby pokrzywdzonej odpowiedzialnością za to, że potrzebuje dystansu lub czasu.

Cele lekcji

- Wskazuje różnicę między krzywdą a pojednaniem.
- Odnajduje słowa i działania Józefa w Rdz 45.
- Podaje warunek odbudowy zaufania.
- Odpowiada na pytanie kontrolne: Które rozdziały opisują wydarzenia poprzedzające rozpoznanie Józefa?

Przebieg zajęć

Pytanie badawcze — 4 min

Postaw pytanie: „Czy przebaczenie oznacza, że nic się nie wydarzyło?”.

Lektura wybranych wersetów — 10 min

Lektura Rdz 37:1–36; 45:1–15. Jakub doświadczył konfliktu i stopniowej zmiany. W historii jego syna Józefa relacje rodzinne ponownie zostaną poddane próbie.

Szukamy sensu — 9 min

Znajdźcie w Rdz 37 przykład krzywdy i w Rdz 45 opis rozmowy. Zaznaczcie, kto co zrobił i czego nie da się wyczytać wprost.

Zadanie w grupie — 12 min

Przygotujcie trzy etykiety: „przyznanie się do winy”, „przebaczenie”, „odbudowa zaufania”. W grupach opiszcie je na przykładzie niezwiązanego z przemocą sporu o zabraną rzecz. Karta zawiera zadanie rozróżnienia pojęć.

Wniosek i zastosowanie — 5 min

Zapiszcie: „Krzywda wymaga reakcji; pojednanie wymaga bezpieczeństwa”.

Ćwiczenie uzupełniające

Ułóż trzy etapy: wcześniejsza krzywda, poznanie aktualnej postawy, rozmowa.

Pytania i propozycje odpowiedzi

Jak postąpili bracia w Rdz 37?

Z zazdrości skrzywdzili Józefa i ukryli prawdę przed ojcem.

Co Józef mówi braciom w Rdz 45?

Wyjawia swoją tożsamość i zachęca do zbliżenia się; wskazuje Bożą opiekę w historii.

Czy osoba skrzywdzona musi natychmiast zaufać?

Nie. Zaufanie buduje się w bezpiecznych warunkach.

Które rozdziały opisują wydarzenia poprzedzające rozpoznanie Józefa?

Rdz 42–44; opowieść prowadzi do spotkania opisanego w Rdz 45.

Pomoce dydaktyczne

- Biblie: Rdz 37 i 45
- karty z trzema pojęciami
- kolorowe karteczki
- karta pracy

Wskazówki biblijne i wychowawcze

- Józef doświadcza ciężkiej krzywdy ze strony braci. W Rdz 42–44 następuje okres rozpoznawania ich postawy; Rdz 45 opisuje ujawnienie tożsamości. Nie przedstawiaj przebaczenia jako natychmiastowego obowiązku dziecka wracania do sprawcy. Granice, bezpieczeństwo, zadośćuczynienie i odpowiedzialność pozostają ważne.
- Oddziel obserwacje zawarte w tekście od wniosków i odniesień współczesnych; pozostaw czas na pytania, także bez odpowiedzi.
- Przebaczenie nie zobowiązuje do bezpośredniego spotkania ze sprawcą krzywdy; zapewnij dziecku ochronę.
- Rdz 37 opisuje zazdrość, przemoc i sprzedanie Józefa oraz cierpienie ojca. Nie minimalizuj krzywdy jako „niewinnego żartu braci”.
- Rdz 45:1–15 przedstawia ujawnienie tożsamości Józefa i jego zachętę do pojednania. Rozdziały 42–44 opisują proces wcześniejszych spotkań i sprawdzania postawy braci.
- Rdz 50:20 zestawia zamiary braci i Boże działanie ku ocaleniu. Ten werset nie oznacza, że wyrządzona krzywda była dobra lub że sprawcy zostali zwolnieni z odpowiedzialności.
- Odpuszczenie urazy, pojednanie i odbudowa zaufania mają różne znaczenia i nie zawsze następują jednocześnie. W bezpieczeństwie dzieci obowiązują granice i pomoc dorosłych.

• Józef mógł podejmować decyzje z pozycji władzy. W rozmowie etycznej uwzględnij nierówność sił, wolę pokrzywdzonego i realną zmianę zachowania sprawców.

• Gdy dzieci mówią o przemocy, nie proś o szczegóły przy grupie; zastosuj procedury ochrony i współpracuj z odpowiedzialnymi dorosłymi.

• Nie wymagaj od dziecka szybkiego przebaczenia krzywdzicielowi, tajemnicy ani kontaktu z osobą niebezpieczną. W razie ujawnienia krzywdy zastosuj procedury ochrony małoletnich.

• Rdz 37, 42–45 i 50 trzeba czytać łącznie. Odróżniaj przebaczenie, pojednanie i odbudowę zaufania; krzywda wymaga ochrony poszkodowanego.

• Uwagi do interpretacji i bezpieczeństwa: Józef doświadcza ciężkiej krzywdy ze strony braci. W Rdz 42–44 następuje okres rozpoznawania ich postawy; Rdz 45 opisuje ujawnienie tożsamości. Nie przedstawiaj przebaczenia jako natychmiastowego obowiązku dziecka wracania do sprawcy. Granice, bezpieczeństwo, zadośćuczynienie i odpowiedzialność pozostają ważne.

Kontynuacja w domu

Porozmawiajcie o różnicy między przeproszeniem a naprawieniem szkody.